

Naturskyddsforeningen Sörmland

Projekt God Politisk Påverkan

Karl-Axel Reimer, ordf Naturskyddsforeningen Sörmland - projektledare
karl-axel.reimer@naturskyddsforeningen.se

MaryAnn Fargo, Minjoo konsult AB – operativ och sakkunnig inom miljöbalken
maryann@minjoo.se

Kristina Keyzer, Naturskyddsforeningens kansli Mälardalen – coordinator
kansli.malardalen@naturskyddsforeningen.se

Naturskyddsföreningen Sörmland

Projekt God Politisk Påverkan

- Ettårigt projekt
- Vi använder talerätten i miljöfrågor
- Vi utbildar inom politisk påverkan
- Vi stöttar kretsar som vill använda talerätten
- Vi tar fram lämpliga verktyg för politisk påverkan

Naturskyddsföreningens verksamhet

- ***Stärka naturkänslan***
- ***Konsumentmakt***
- ***Politisk påverkan***
 - Insändare/debattera
 - Yttranden
 - Lagar, skattepolitik mm (riksföreningen)
 - Talerätten – ett viktigt juridiskt verktyg som miljöorganisationer har
 - Samhällsbyggande på kommunal nivå – hållbar stadsstruktur mm (**kretsar och länsförbund**)
 - Påverka lokalt för hållbara ekosystemtjänster – biologisk mångfald, vattenrening, friluftsliv mm (**kretsar och länsförbund**)

Vi upplever ett stort behov av lokal politisk påverkan genom att använda talerätten!

- ***Områden med strandskydd***
- ***Närnatur i planeringen***
- ***Havsvikar – t ex etablering av marinor och bryggor i olämpliga lägen***
- ***Värdefulla skogsmiljöer***

Exempel på hur vi använder talerätten i Sörmland

- ***Strandskyddsärenden***
- ***Infart Västra Trosa – överklagad vägplan***
 - Argumenterar för att smala broar behöver avlastas från trafik. Egentligen för att möjliggöra exploatering.
 - Tätortsnära viktigt friluftsområde som borde skyddas enligt kommunen själv.
 - Planering för mer biltrafik

forts. Exempel på hur vi använder talerätten

- ***Marina på 7000 kvm som ej tillståndsprövats som vattenverksamhet***
 - Påverkat länsstyrelsen att förelägga om tillståndsprövning
 - Påverkad havsvik längs östersjökusten
- ***Avverkningsanmälan nyckelbiotoper med knärot***
 - Vann mål mot Skogsstyrelsen
 - Viktigt rättsfall

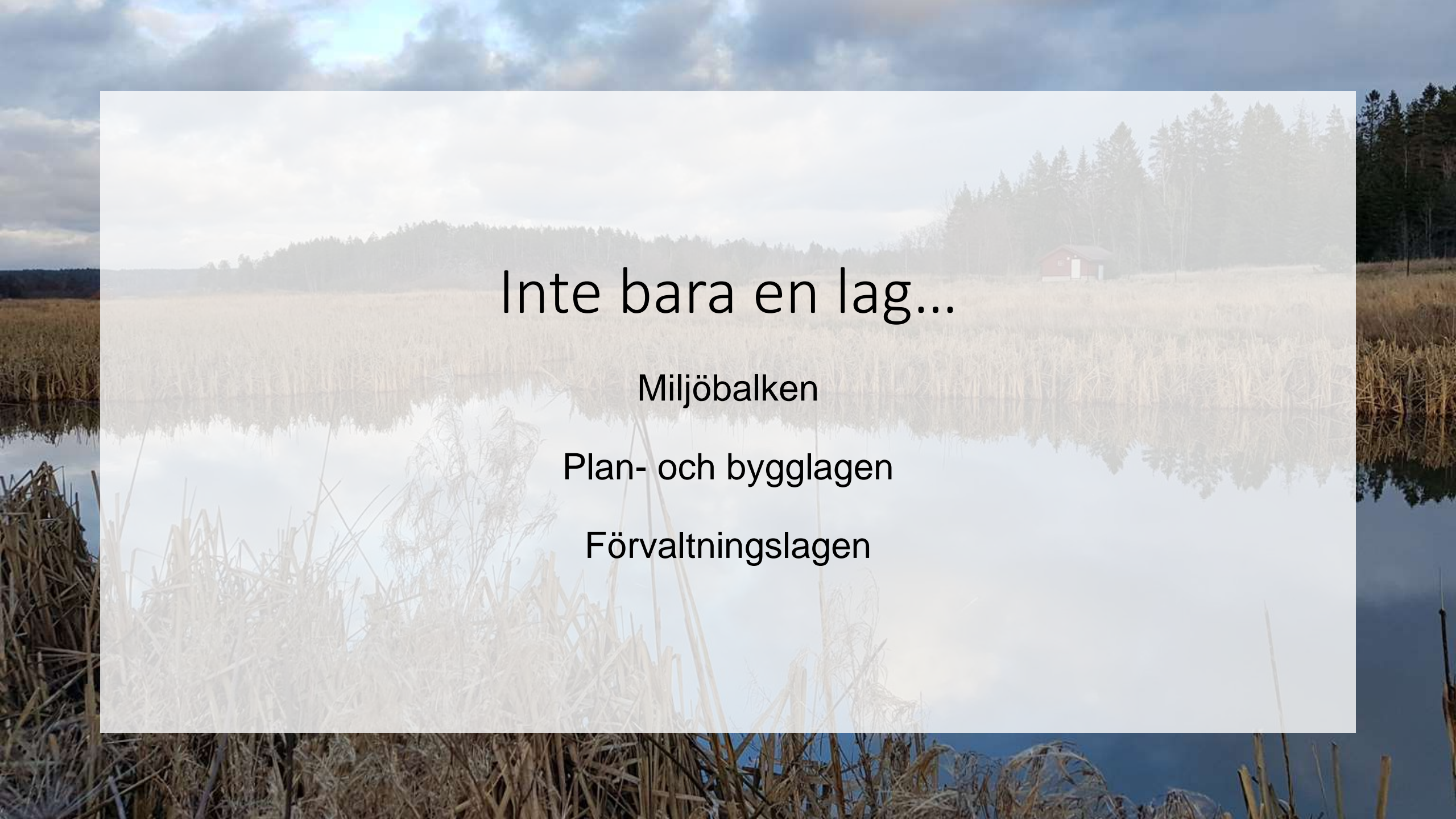

God politisk påverkan med hjälp av miljöbalken

MaryAnn Fargo
Minjoo konsult AB
maryann@minjoo.se

✦ **Var god och stäng av era mikrofoner** ✦

👏 **Ställ gärna frågor i chatten** 👏
Vi tar upp dem under frågestunden

A scenic landscape featuring a body of water in the foreground, surrounded by tall reeds. In the background, there is a dense forest of evergreen trees and a small red barn with a white door. The sky is filled with soft, grey clouds, and the overall scene is reflected in the calm water.

Inte bara en lag...

Miljöbalken

Plan- och bygglagen

Förvaltningslagen

Förvaltningslagen

Service och tillgänglighet 6 och 7 §§

Den ska ges utan onödigt dröjsmål.

Förvaltningslagen

9 § Utgångspunkter för handläggningen

Ett ärende ska handläggas så enkelt, snabbt och kostnadseffektivt som möjligt utan att rättssäkerheten eftersätts.

Handläggningen ska vara skriftlig. Myndigheten får dock besluta att handläggningen helt eller delvis ska vara muntlig, om det inte är olämpligt.

Förvaltningslagen

23 § Utredningsansvaret

En myndighet ska se till att ett ärende blir utrett i den omfattning som dess beskaffenhet kräver.

Förvaltningslagen

Dokumentation av beslut (31 §)

För varje skriftligt beslut ska det finnas en handling som visar dagen för beslutet, vad beslutet innehåller, vilka som har fattat beslutet, vilka som har varit föredragande, och vilka som har medverkat vid den slutliga handläggningen utan att delta i avgörandet.

Förvaltningslagen

32 § Motivering av beslut

Ett beslut ... ska innehålla en klagörande motivering,
om det inte är uppenbart obehövligt.

En sådan motivering ska innehålla uppgifter om vilka föreskrifter
som har tillämpats och vilka omständigheter som har varit avgörande
för myndighetens ställningstagande.

Förvaltningslagen

10 § Partinsyn

Den som är part i ett ärende har rätt att ta del av allt material som har tillförts ärendet.

Ett exempel på hur det inte ska gå till...

Avverkning i värdefull skog

Naturskyddsföreningen fick kännedom en avverkningsanmälan i ett område med tre nyckelbiotoper och fynd av orkidéer. Området har så höga värden att Länsstyrelsen för diskussioner med markägaren om att göra naturreservat där.

Naturskyddsföreningen tog kontakt med Skogsstyrelsen den 26 sep 2019.

Avverkning i värdefull skog

26 sep – SKS svarar att ärendet är överlämnat till Lst

Naturskyddsföreningen begärde vid flera tillfällen under sep och okt att få information om ärendet av Lst, utan framgång. Ingen svarar.

22 okt – Skrivelse till SKS och Lst, kritiserar handläggningen

6 nov – Naturskyddsföreningen får ta del av SKS beslut om att godkänna avverkningen.

Beslutet togs den 18 september.

Alltså 8 dagar innan första kontakten med SKS

Det tog 6 veckor att få ta del av beslutet!!!

Partinsyn?

Service & tillgänglighet?

Saknas tjänsteanteckning

Hänvisning till lag

Deltagande

Beslutande?

SKS beslut

Samråd om skogsbruksåtgärder

Du har anmält en planerad Föryngringsavverkning till Skogsstyrelsen. Skogsstyrelsen har tagit upp frågan som ett samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken (1998:808).

Vid samrådet har diskuterats vilka anpassningar av den planerade åtgärden som bör göras av hänsyn till naturmiljön. Som Skogsstyrelsen uppfattat diskussionen har vi nått en överenskommelse innebärande att åtgärden kommer att utföras på följande sätt.

Området planeras att bli naturreservat. I beskrivningen för skötsel föreskrifterna av naturreservatet har det föreslagits att gynna tall och lövträd. Anvisningarna för reservatet är att avverkas större delen av granen inom det tilltänkta reservatsområdet. Det större delen av åtgärdsområdet består av 3 stycken nyckelbiotoper för närvarande.

Deltagande: [REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

[REDACTED]
Skogskonsulent

Tydlighet?

Motivering?

Naturvärdena i nyckelbiotoperna?

Den fridlysta orkidén?

Granbarkborre?

SKS beslut

Samråd om skogsbruksåtgärder

Du har anmält en planerad Föryngringsavverkning till Skogsstyrelsen. Skogsstyrelsen har tagit upp frågan som ett samråd enligt 17 kap miljöbalken (1998:808).

Vid samrådet har diskuterats
som bör göras

Skogsstyrelsen påstår att det inte är ett beslut utan ett "dokument"

... att gynna tall och
... avverkas större delen av granen
... området. Det större delen av åtgärdsområdet
... nyckelbiotoper för närvarande.

Deltagande: [Redacted]
[Redacted]
[Redacted]

[Redacted]
Skogskonsulent

MÖD gällande SKS beslut

Det är ett beslut enligt miljöbalken

Naturskyddsföreningen har rätt att överklaga

SKS borde ha förelagt om försiktighetsåtgärder

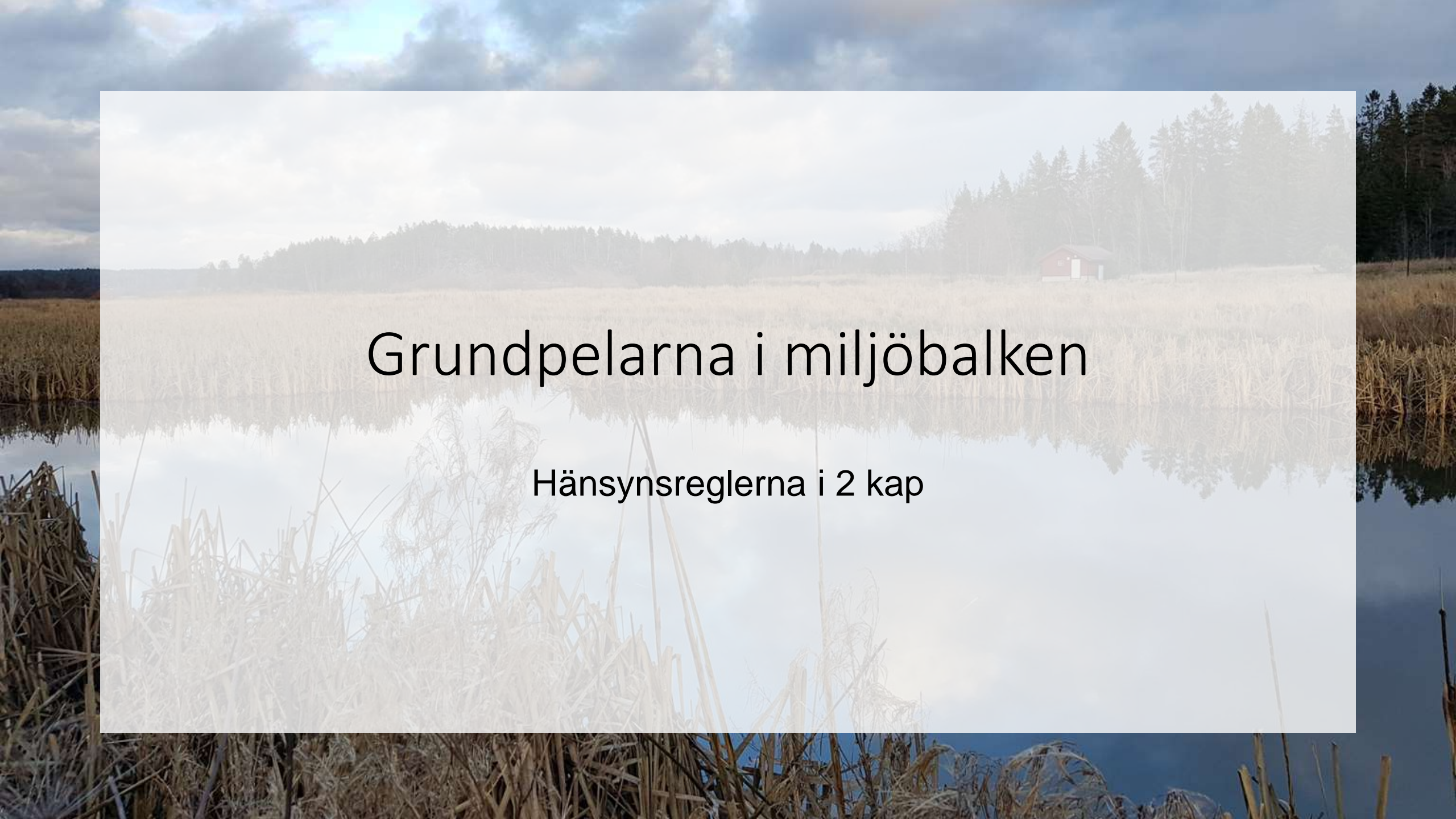
Ärendet återförvisades till SKS

A scenic landscape featuring a body of water in the foreground, surrounded by tall reeds. In the background, there is a dense forest of evergreen trees and a small red barn with a white door. The sky is filled with soft, grey clouds, suggesting an overcast day. The entire scene is framed by a semi-transparent white overlay where the text is placed.

Miljöbalken

1 januari 1999

Miljöbalken berör alla typer av åtgärder, oavsett om de ingår i den enskildes dagliga liv eller i någon form av näringsverksamhet.

Grundpelarna i miljöbalken

Hänsynsreglerna i 2 kap

Kunskapskravet

Alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd ska skaffa sig den kunskap som behövs med hänsyn till verksamhetens eller åtgärdens art och omfattning för att skydda människors hälsa och miljön mot skada eller olägenhet.

Försiktighetsåtgärder

Alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd skall utföra de skyddsåtgärder, iaktta de begränsningar och vidta de försiktighetsmått i övrigt som behövs för att förebygga, hindra eller motverka att verksamheten eller åtgärden medför skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön.

Bästa möjliga teknik

I samma syfte skall vid yrkesmässig verksamhet användas bästa möjliga teknik.

Finns andra lämpliga lösningar/metoder?

Val av plats

Lokaliseringsprövningen

För en verksamhet eller åtgärd som tar i anspråk ett mark- eller vattenområde ska det väljas en plats som är lämplig med hänsyn till att ändamålet ska kunna uppnås med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljön.

Väldigt viktigt i detaljplaner!

Ett exempel:

MMD – Alléträd i detaljplan

Mål nr M 1811-20

Kommunen ansökte om dispens för att fälla två alléträd för att kunna genomföra en detaljplan. Lst beviljade dispensen. Handläggarna hade dock avvikande mening.

Naturskyddsföreningen överklagade.

”Även om det finns en byggrätt som möjliggör byggnation på hela ytan och som kräver att två alléträd avverkas måste inte att byggrätten används fullt ut. Då träden växer i utkanten är det fullt möjligt att uppföra en något mindre byggnad för hotell och kontor. En något mindre byggnad skulle inte heller förhindra detaljplanens genomförande.”

MMD – Alléträd i detaljplan

Mark- och miljödomstolen

”dispens bör tillämpas restriktivt”

”tyngden i motiven för att vidta den åtgärd som orsakar skadan beaktas”

”vägas in om det finns andra lämpliga alternativ”

Kommunen har inte närmare beaktat biotopskyddet i planarbetet och inte heller angett varför detaljplanen inte skulle kunna genomföras utan att träden tas bort. Det saknas vidare utredning avseende alternativa metoder eller utformningar av den planerade byggnationen för att undvika skada på naturmiljön.

Det saknas särskilda skäl för att bevilja dispens.

[Trots att träden inte har höga naturvärden]

Ett annat exempel på ärende där det:

brister i motiveringen
(32 § förvaltningslagen)

saknas lokaliseringsprövning
(2 kap 6 § miljöbalken)

Bryggor i Oxelösunds skärgård

Nämnden hade beviljat åtta flytbryggor på sex öar i skärgården med de särskilda skälen att dispenserna behövs för

bryggan måste ligga vid vattnet och behovet inte kan tillgodoses utanför området
(7 kap 18 c §, punkt 3)

att tillgodose ett angeläget allmänt intresse som inte kan tillgodoses utanför området
(7 kap 18 c §, punkt 5)

Bryggor i Oxelösunds skärgård

Lst upphävde dispenserna med hänvisning till att nämnden inte bevisat

att behovet inte kan tillgodoses utanför området alltså
att det inte gick att ha bryggorna någon annanstans
– ingen lokaliseringsprövning

att det fanns ett tillräckligt stort behov av bryggorna

MMD – bryggor i Oxelösund

Mark- och miljödomstolen upphävde Länsstyrelsernas beslut

”Bryggorna var ett allmänt intresse och hade liten påverkan på växt- och djurlivet”

Länsförbundet överklagade då det saknades en lokaliseringsprövning och utredning huruvida de var ett angeläget allmänt intresse samt att flytbryggor har en mycket negativ påverkan på växt- och djurlivet i grunda vattenområden.

MÖD – bryggor i Oxelösund

Att öka tillgängligheten till skärgården ... skulle kunna ges företräde framför strandskyddsintresset. Men...

”att den allemansrättsliga tillgången till strandområden främst tryggas på så sätt att områdena genom lagstiftningen skyddas från olika former av exploatering genom bebyggelse och uppförande av anläggningar.”

MÖD – bryggor i Oxelösund

Kommunen har inte i ett bredare perspektiv presenterat hur bl.a. behovet av handikappanpassning och tillgänglighet ser ut och hur det ska uppfyllas.

Kommunen har endast hänvisat till sin naturvårdsplan och platsbesök. Finns inget i planen som pekar på att det behövs bryggor på platserna

Bryggornas effekt på naturmiljön är inte belyst.

MÖD – bryggor i Oxelösund

Bristfälliga utredningen samt restriktivitet vid dispensprövningen gjorde att MÖD fastslog Lst upphävanden

Upphävde på samma grunder som MMD beviljade dispens

Prövningsinstanser

A landscape photograph of a reed bed with a red barn in the background, overlaid with a semi-transparent white box containing the text 'Prövningsinstanser'. The scene is captured from a low angle, looking across a body of water towards a dense field of tall, golden-brown reeds. In the distance, a red barn with a white door is visible, surrounded by a line of evergreen trees. The sky is filled with soft, white clouds, and the overall atmosphere is calm and serene. The text 'Prövningsinstanser' is centered in the white box in a clean, black, sans-serif font.

A rural landscape featuring a large field of tall, golden-brown grasses in the foreground. In the middle ground, a red barn with a white door is visible, surrounded by a dense forest of tall evergreen trees. The sky is filled with soft, grey clouds, and the overall scene is reflected in a body of water in the background.

Prövningsinstanser

Kommunen

Länsstyrelsen

Mark- och miljödomstolen

Mark- och miljööverdomstolen

Att begära ut handlingar

Avgifter?

Rätten till insyn enligt förvaltningslagen!

Ha en god kontakt med kommunekologen
eller en handläggare = gratis?

Överklagande rätten

16 kap 13 § Miljöbalken

Överklagbara domar och beslut om
tillstånd, godkännande eller dispens
upphävande av skydd av områden enligt 7 kap
eller om tillsyn enligt 10 kap

Överklagande rätten

16 kap 13 § Miljöbalken

...får överklagas av en ideell förening eller en annan juridisk person som

1. har till huvudsakligt ändamål att tillvarata naturskydds- eller miljöskyddsintressen,
2. inte är vinstdrivande,
3. har bedrivit verksamhet i Sverige under minst tre år, och
4. har minst 100 medlemmar eller på annat sätt visar att verksamheten har allmänhetens stöd.

Överklagande rätten

Århuskonventionen

konventionen om tillgång till information, allmänhetens deltagande i beslutsprocesser och tillgång till rättslig prövning i miljöfrågor

Överklagande rätten

tveksamt om Sverige kunde anses uppfylla konventionens krav eftersom miljöorganisationer inte hade rätt att överklaga tillsynsbeslut

stor kritik från bl.a. Lagrådet

Vilka ärenden kan vi överklaga?

Dispenser – t.ex. strandskydd, artskydd och i naturreservat

Tillstånd - vattenverksamhet

Detaljplaner

Tillsyn – vattenverksamhet

Och i vissa fall anmälan 12:6, avverkningsanmälningar

Överklagande rätten

12:6 samråd kräver att man hittar "koppling till dispens eller tillstånd"

Dom – Avverkning av skyddsvärd skog i Trosa kommun

M 1387-19

Beslut enligt 12 kap 6 § miljöbalken, ett s.k. tillsynsbeslut men det fanns fridlysta orkidéer inom området – koppling till dispens

Överklaga strandskyddsdispenser

OBS! Det går inte att överklaga Länsstyrelsens beslut om att inte överpröva kommunens beslut.

Anser ni att kommunens beslutet är felaktigt måste ni överklaga kommunens beslut inom 3 veckor.

Avvakta **inte** tills Lst fattat besult om att överpröva eller inte.
Då är det oftast för sent för att överklaga.

Överklaga detaljplaner

(Plan- och bygglagen)

Naturskyddsföreningen kan överklaga detaljplaner som antas medföra en betydande miljöpåverkan eller

- Industriändamål
- köpcentrum/parkeringsanläggning [...]
- skidbacke, skidlift eller linbana [...]
- hamn för fritidsbåtar
- hotellkomplex eller en fritidsby [...]
- permanent campingplats
- nöjespark/djurpark
- spårväg/tunnelbana

Detaljplaner som har koppling till tillstånd, dispens eller godkännande enligt miljöbalken.

Överklaga detaljplaner

(Plan- och bygglagen)

Andra typer av detaljplaner då?

Förvaltningslagen 42 §

*Ett beslut får överklagas av den som beslutet angår,
om det har gått honom eller henne emot.*

Att ett beslut angår någon kan förklaras som att det kan påverka dennes situation på ett sätt som inte är obetydligt.

Ni kan överklaga som privatperson alternativt kan kretsen vara ombud till privatpersoner eller samfälligheter som beslutet angår.

Överklaga detaljplaner

OBS! OBS! OBS!

Om man har missat att skriftligen att framföra sina synpunkter på detaljplanen, senast under granskningstiden, förlorar man möjlighet att överklaga.

Detaljplaner som ianspråktar jordbruksmark

3 kap. 4 § miljöbalken
Jord- och skogsbruk är av nationell betydelse

Att ta jordbruksmark ur produktion kräver en anmälan enligt 12 kap 9 § MB
= kräver ett godkännande enligt miljöbalken
= Naturskyddsföreningen har rätt att överklaga

Efter följande åtgärd t.ex. plantera skog eller exploatera området kräver anmälan enligt 12:6, väsentlig ändring av naturmiljön.

Luvsjön Katrineholm

Detaljplanens syfte var att möjliggöra för ca 30 nya villatomter, radhus och flerbostadshus samt en förskola.

DP överklagades av privatpersoner och en samfällighet.

Beslutet inte följer kommunens översiktsplan

Åkermarken som ligger i den södra delen av det planerade området är fortfarande brukad och ger en vacker vy mot Lillsjöområdet.

Kommer påverka fågellivet vid Lillsjön negativt

MMD - Luvsjön Katrineholm

Mål nr P 8923-19

"Brukningsvärd jordbruksmark får tas i anspråk för bebyggelse endast om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk."

MÖD ger inte prövningstillstånd

Hur överklagar man?

Tre veckor

Vilket beslut

Hur man vill att beslutet ändras

Motivering

Hur överklagar man?

Var saklig och utgå från hänsynsreglerna och den/de aktuella paragraferna i miljöbalken

Det måste framgå vilket beslut som överklagas.

Hur ni tycker beslutet ska ändras.

Varför ni tycker att det ändras.

Vem det är som överklagar

Hur ser en överklagan ut?

RUBRIK - ÖVERKLAGANDE AV XXX

Överklagat beslut

XX kommuns beslut med diarienummer
2021-XXXXX

Begärd ändring

Vi yrkar att beslutet ska upphävas

Bakgrund (en kort sammanfattning)

Kommunen har beslutat att alla tallar i stan ska fällas. Som motivering till beslutet anger kommunen att tallar är fula.

Motivering

Det är förbjudet enligt XXX att fälla tallar. Att tallar är fula är inte ett särskilt skäl enligt XXX. På Naturvårdsverkets hemsida står det att tallar har höga naturvärden och utför viktiga ekosystemtjänster. Därför anser vi att kommunens beslut ska upphävas.

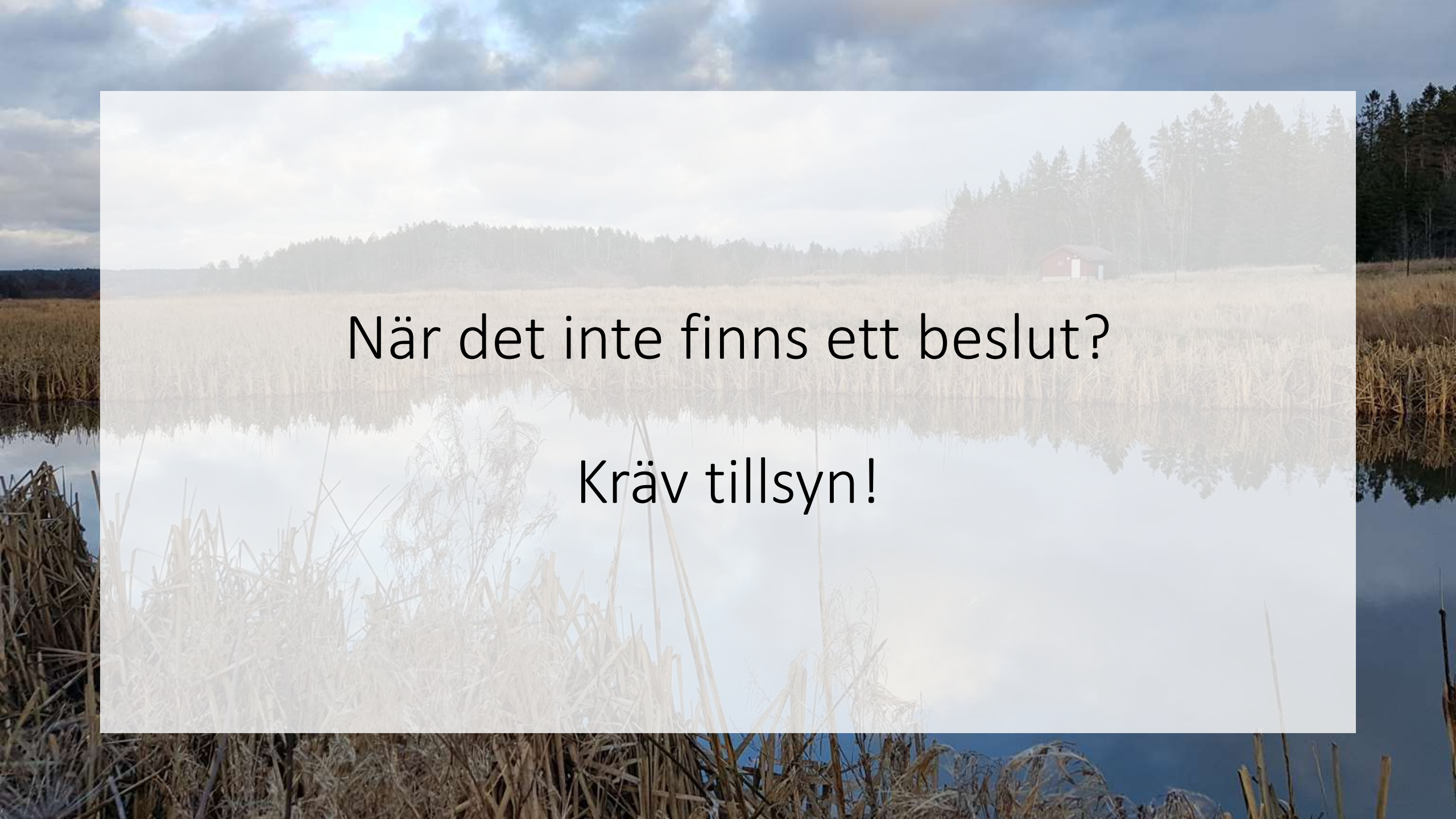
/Ordförande i kretsen

Fult att överklaga?

Nej!

”Knepiga beslut” bör ses över av fler instanser

Ett beslut som inte håller i en överprövning är ett felaktigt beslut

A landscape photograph showing a field of tall, dry grasses in the foreground. In the middle ground, there is a red barn with a white door, surrounded by a dense forest of tall evergreen trees. The scene is reflected in a body of water in the foreground. The sky is overcast with grey clouds. The text is overlaid on a semi-transparent white rectangular area in the center of the image.

När det inte finns ett beslut?

Kräv tillsyn!

Kräv tillsyn!

26 kap 1 § miljöbalken

...tillsynsmyndigheten ska på eget initiativ eller efter anmälan i nödvändig utsträckning kontrollera att miljöbalken, domar, beslut följs samt vidta de åtgärder som behövs för att åstadkomma rättelse...

Kräv tillsyn!

26 kap 2 § miljöbalken

Tillsynsmyndigheten ska anmäla överträdelser av miljöbalken eller föreskrifter till Polis- eller Åklagarmyndigheten, om det finns misstanke om brott.

A landscape photograph showing a large body of water filled with tall, dry reeds. In the background, there is a dense forest of evergreen trees and a small red barn with a white door. The sky is overcast with grey clouds. The foreground shows a close-up of the reeds, some of which are leaning over the water.

Bensträckare

?

?

?

Frågor från chatten

?

?

A scenic landscape featuring a body of water in the foreground, surrounded by tall reeds. In the background, there is a dense forest of evergreen trees and a small red barn with a white door. The sky is filled with soft, grey clouds, suggesting an overcast day. The entire scene is captured in a wide-angle shot, providing a sense of a vast, natural environment.

Stort tack för er uppmärksamhet!

Hör gärna av er till Karl-Axel
om ni har frågor om projektet

karl-axel.reimer@natureskyddsforeningen.se